

SZLAK BAŁTÓW

KONCEPCJA MIĘDZYNARODOWEGO KULTUROWEGO SZLAKU BAŁTÓW

Koncepcja kulturowego Szlaku Bałtów jest opracowywana w oparciu o definicję **Szlaku Kulturowego** sformułowaną przez Komitet Ministrów Rady Europy (2010), w Koncepcji Rozwoju Szlaków Kulturowych na Litwie (2019) oraz na podstawie innych dokumentów i aktów prawnych:

- **Szlak kulturowy:** projekt łączący dziedzictwo kulturowe, edukację i turystykę mający na celu rozwijanie i promowanie szlaków turystycznych lub serii szlaków turystycznych opartych na szlaku historycznym, koncepcji kulturowej, osobie lub zjawisku o znaczeniu ponadnarodowym, ważnych dla zrozumienia i szanowania wspólnych wartości europejskich.

SZLAK BAŁTÓW to:

- międzynarodowy szlak kulturowy obejmujący historyczne tereny zamieszkane przez Bałtów (Litwa, Łotwa, Rosja, Białoruś, Polska);
- opracowany na podstawie badań naukowych (interdyscyplinarnych, stosowanych, humanistycznych, społecznych, ekonomicznych, z zakresu zarządzania itp.);
- ułatwia międzyregionalną i/lub międzynarodową mobilność podmiotów prawnych działających w dziedzinie kultury, sprzyja rozwojowi turystyki kulturowej;
- sprzyja zachowaniu i aktualizacji tożsamości bałtyckiej, narodowego i regionalnego dziedzictwa kulturowego, różnorodnych działań/procesów/aktywności/wydarzeń kulturalnych, umacnianiu tożsamości lokalnej;
- stanowi element promocji turystyki kulturowej: umożliwia poznawanie bałtyckiego środowiska kulturowego, krajobrazu, dawnych i współczesnych dzieł sztuk pięknych i scenicznych, historycznego i współczesnego trybu życia (etnicznego) Bałtów, wartości, tradycji, wydarzeń, procesów zmian w dziedzinie twórczości i kultury;
- sprzyja tworzeniu i integracji dziedzictwa historycznego i kulturowego Bałtów, zasobów kulturowych (festiwalu, świąt, wystaw, plenerów, obozów artystycznych, targów itp.), które aktualizują tożsamość bałtycką;
- integruje docelowe rynki i grupy odwiedzających z krajów uczestniczących i in. (rodziny, osoby podróżujące indywidualnie, grupy odwiedzających, uczniowie itp.) z uwzględnieniem określonych potrzeb ww. grup;
- buduje sieć samorządów, jednostek budżetowych (kultury, nauki, oświaty, sportu itp.), organizacji pozarządowych (społeczności, lokalnych grupy działania, marketingowych, działających w dziedzinie

promocji itp.), podmiotów działających w branży turystycznej, dziedzinie kultury, oświaty, zajmujących się obszarami chronionymi, miejsc zakwaterowania i placówek gastronomicznych (zagród turystyki wiejskiej, hoteli, restauracji itp.), innych segmentów biznesu i usług (gastronomia, rekreacja itp.) oraz sieć partnerów działających w innych branżach na Litwie i za granicą;

- funkcjonujące szlaki kulturowe i turystyki kulturowej (krajoznawcze, tematyczne, przyrodnicze itp.), oferujące różne usługi kulturalne i rekreacyjne;

- aktywnie prowadzona komunikacja i promocja (strona internetowa, sieci społecznościowe itp.);

- produkty, wyroby, usługi itp. reprezentujące Szlak Bałtów

Koncepcja szlaku kulturowego Szlak Bałtów opiera się na założeniu, że **jego funkcjonalność** zapewniają wspólne działania twórców/wykonawców/partnerów i uczestników:

▪ **Operator szlaku kulturowego** - Centrum Informacji Turystycznej w Szawlach - kształtuje i koordynuje szlak kulturowy Szlak Bałtów w oparciu o zasady współpracy i partnerstwa.

- **Aktywni członkowie, partnerzy** - samorządy; działające na ich terytorium placówki kulturalne, turystyczne, oświatowe, zajmujące się obszarami chronionymi, inne jednostki budżetowe, przedsiębiorstwa i organizacje, struktury stowarzyszone; podmioty dysponujące zasobami kulturalnymi i turystycznymi oraz usługodawcy na Szlaku Bałtów; osoby prawne lub fizyczne, którzy materialnie bądź niematerialnie zobowiązali się do współpracy na rzecz rozwoju szlaku kulturowego zaangażowani we.

Obszary planowania strategicznego Szlaku Bałtów:

▪ zasoby pochodzenia bałtyckiego, ich rozwój i różnorodność, otoczenie fizyczne i społeczne, infrastruktura, odpowiednie zaplecze i usługi, wizerunek oraz inne powiązane zjawiska i informacje;

- pozostałe istotne (wartościowe, atrakcyjne) zasoby pochodzenia bałtyckiego; obiekty materialne i zasoby niematerialne, zjawiska kulturowe (tradycje, wydarzenia itp.); ich charakter, stan, funkcjonowanie, infrastruktura;
- przepisy regulujące ochronę zasobów pochodzenia bałtyckiego (ich treści, zjawisk powiązanych), ograniczenia w korzystaniu z nich, standardy ekspozycji i jakości usług, administrowanie, zarządzanie, podmioty (systemy) wspierające, specjalne znakowanie, wytworzone produkty (komercyjne, edukacyjne), finansowanie itp.

Działania w ramach funkcjonowania Szlaku Bałtów są planowane w oparciu o następujące zasady:

▪ *Dostępność i zrozumienie.* Celem interpretacji dziedzictwa kulturowego jest pomoc w uświadomieniu wartości miejsc dziedzictwa kulturowego, zachęcanie społeczeństwa do uświadamiania sobie konieczności ich ochrony i udziału w ww. działaniach.

- *Źródła informacji.* Znaczenie dziedzictwa kulturowego, które jest interpretowane i prezentowane różnym grupom społecznym, identyfikowane w oparciu o badania naukowe, stosowane bądź za pośrednictwem żywej tradycji kulturowej, powinno być w sposób klarowny zdefiniowane i starannie dokumentowane.
- *Środowisko i kontekst.* Interpretacja i prezentacja dziedzictwa kulturowego powinna odbywać się z uwzględnieniem konieczności ochrony materialnych i niematerialnych wartości miejsc dziedzictwa kulturowego w ich środowisku naturalnym, z uwzględnieniem kontekstu kulturowego i społecznego.

- *Zachowanie autentyczności.* Poszanowanie autentyczności miejsc dziedzictwa kulturowego wyrażane poprzez ujawnianie ich historycznego znaczenia i wartości kulturowych, ich ochronę przed negatywnym oddziaływaniem ze strony infrastruktury interpretacyjnej, presją odwiedzających oraz niedokładną bądź interpretacją, która jest nie do przyjęcia.
- *Zasada zrównoważonego rozwoju.* Interpretacja i prezentacja dziedzictwa kulturowego powinny przyczyniać się do zrównoważonej ochrony miejsc dziedzictwa kulturowego poprzez zwiększanie świadomości i udziału w działaniach na rzecz ochrony, zapewnienie długoterminowego utrzymania infrastruktury interpretacyjnej oraz nieustanne refleksja i ocena obiektów interpretacji.

SZLAK BAŁTÓW. Cele strategiczne

1. Przeprowadzenie badań i innych prac analitycznych obejmujących zasoby kulturowe i turystyczne oraz ich kompleksy znajdujące się na obszarze Szlaku Bałtów, wykorzystanie uzyskanych danych do uzasadnienia opracowania, wdrażania i rozwoju powiązanych tematów i treści, usług oraz infrastruktury.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące kierunki działań i planowanie odpowiednich środków:

- Opracowanie koncepcji turystyki kulturowej (usług i atrakcji) na obszarze Szlaku Bałtów.
- Badanie dostępności i otoczenia społecznego obszaru i obiektów.
 - Badanie uwarunkowań administrowania obszarem i obiektami (studium otoczenia administracyjnego).
 - Ocena stanu obiektów jako całości, wybranych obiektów i infrastruktury.
 - Badanie możliwości wykorzystania (eksponowania, prezentowania) obszaru i obiektów do celów turystyki kulturowej.
 - Rozwój usług i atrakcji w ramach turystyki kulturowej: wystawy, wydarzenia, muzea, pokazy, święta, wycieczki, zakwaterowanie, gastronomia, transport itp.
 - Opracowanie modeli zarządzania produktami szlaku kulturowego.
 - Opracowanie i wdrożenie planu marketingowego i promocji.
 - Analiza korzyści kulturowych, społecznych i ekonomicznych.

2. Zaplanowanie Szlaku Bałtów biegnącego przez Litwę, Łotwę, Białoruś, Rosję i Polskę, który ma w zamyśle połączyć bałtyckie obiekty kulturowe i przyrodnicze stanowiące dziedzictwo materialne i niematerialne, angażowanie specjalistów, społeczności i instytucji z różnych dziedzin mając na celu zachowanie i promocję dziedzictwa bałtyckiego.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące kierunki działań i planowanie odpowiednich środków:

- Wybór obiektów kulturowych w regionach zamieszkałych w przeszłości przez plemiona Bałtów istotnych dla turystyki lokalnej i międzynarodowej.
- Opracowanie paszportów dla obiektów, stworzenie biblioteki naukowej i metodologicznej (źródła).
- Opracowanie tras wycieczek tematycznych i krajoznawczych w oparciu o dane badawcze i zalecenia naukowe dotyczące:

- *charakteru obiektów:* handel, obronność; życie codzienne Bałtów, codzienne obowiązki; tradycje rodzinne, dziedzictwo kulinarne; sztuka ludowa, rzemiosła, zdobnictwo; architektura; święta, dni rzemiosła, tradycyjne święta kalendarzowe; folklor, język; itp.

- *tematyki (treści)*: współczesne trendy kulturowe charakterystyczne dla obszaru kulturowego Szlaku Bałtów, festiwale miejskie, festyny, plenery, wydarzenia literackie i inne wydarzenia kulturalne (nagrody itp.); osady, budynki, fortyfikacje; metalurgia metali nieżelaznych i biżuteria; światopogląd; sztuka bałtycka itp.

- *obszarów geograficznych, etnicznych i administracyjnych*: Litwa-Łotwa, Litwa-Białoruś, Litwa-Polska, Litwa-Rosja; mieszkańcy Auksztoty, Jaćwingowie, Kurowie, Łatgalowie, Litwini, Prusowie, Żelowie, Skalowie, Żmudzini, Zemgalowie itp.

- *infrastruktury, dostępności, oznakowania itp.*

- Publiczna prezentacja produktów turystyki kulturowej (wycieczki, usługi, atrakcje, media itp.) stworzonych w obszarze kulturowego Szlaku Bałtów.

3. Ułatwienie współpracy międzyregionalnej między podmiotami prawnymi działającymi w dziedzinie kultury, rozwój turystyki kulturalnej, zachowanie i aktualizacja dziedzictwa kulturowego historycznych i etnograficznych regionów bałtyckich oraz wydarzeń kulturalnych, a także pielęgnowanie lokalnej tożsamości kulturowej.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące kierunki działań i planowanie odpowiednich środków:

- Społecznie odpowiedzialne podejście do turystyki mającej na celu prezentację dziedzictwa kulturowego.
- Odpowiedzialna współpraca sektorów kultury i turystyki w celu zapewnienia należytego zarządzania i utrzymania dziedzictwa kulturowego z korzyścią dla turystyki.
- Budowanie wizerunku na arenie międzynarodowej.
- Korzyści gospodarcze i społeczne dla regionu.
- Wsparcie polityczne dla zarządzania i ochrony dziedzictwa bałtyckiego.

4. Zapewnienie funkcjonowania kulturowego Szlaku Bałtów poprzez koordynowanie działań zaangażowanych organizacji, stworzenie i utrzymanie systemu rozpowszechniania informacji, który spełnia zadania marketingowe, komunikacyjne i promocyjne - informować, przekonać, przypominać.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące kierunki działań i planowanie odpowiednich środków:

- Stworzenie infrastruktury informacyjnej (logo, strona internetowa, branding z symbolami szlaku kulturowego (logo); ekspozycje i wystawy, ulotki, sieci społecznościowe, telefonia komórkowa itp.)
- Opracowywanie narzędzi promocyjnych w celu informowania użytkowników o zaletach kulturowego Szlaku Bałtów, możliwościach poznawczych, kulturowych i turystycznych oraz w celu zapewnienia nieustannego zainteresowania.
- Poszukiwanie nowych pomysłów na promocję produktów i usług inspirowanych działaniami (treścią) prowadzonymi w ramach innych projektów kulturalno-turystycznych na danym obszarze.
- Finansowanie działań promocyjnych (zwiększanie sprzedaży, reklama, promocja itp.) (fundusze promocji kultury i turystyki, projekty inwestycyjne, sponsorzy, środki budżetowe itp.)
- Opracowanie formularzy, narzędzi i lokalizacji dla struktury, zarządzania, dostępności, prezentacji (sprzedaży) informacji (danych), rozwój interaktywnego otoczenia i narzędzi (strony internetowe, portale informacyjne itp.).

5. Realizacja filozofii zrównoważonego rozwoju w celu zapewnienia lepszej jakości życia obecnie i dla przyszłych pokoleń.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące kierunki działań i planowanie odpowiednich środków:

- Realizacja działań projektowych, decyzje i planowane rezultaty opierają się na synergii pomiędzy czynnikami ekonomicznymi, ekologicznymi i społecznymi.
 - Promocja i zaangażowanie w działania lokalnych usługodawców, społeczności i mieszkańców. Zrównoważony rozwój turystyki umożliwia miejscowej ludności korzystanie z usług turystycznych, przy jednoczesnym zachowaniu lokalnej integralności kulturowej i środowiskowej, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony obszarów wrażliwych i dziedzictwa przyrodniczego.
 - Aktywny rozwój rynku usług ekoturystycznych poprzez świadczenie innowacyjnych usług i przyciąganie osób zainteresowanych turystyką pieszą, rowerową, dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym. Charakterystyka ekoturystyki: ograniczanie oddziaływania na środowisko, szacunek do kultury lokalnej, aktywizacja miejscowej ludności.

6. Generowanie ruchu turystycznego na obszarze realizacji projektu poprzez upowszechnianie informacji o kulturze bałtyckiej i dostosowanie do potrzeb turystów poprzez utworzenie transgranicznego Szlaku Bałtów zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju turystyki i włączenie Szlaku Bałtów do europejskiej mapy szlaków turystyki kulturowej.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące kierunki działań i planowanie odpowiednich środków:

- Tworzenie na obszarze objętym projektem nowych obiektów turystycznych w celu rozwoju turystyki lokalnej i międzynarodowej, w oparciu o zaawansowane, innowacyjne rozwiązania technologiczne.
- Ciągłe monitorowanie przepływu odwiedzających i analiza korzyści w celu oceny popularności i ekonomicznej opłacalności kulturowego Szlaku Bałtów.